

Nr 198

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridande av kostnader för ett nyinrättat statsdepartement m. m. jämte motioner.

(5:e avd.)

I propositionen nr 165 har Kungl. Maj:t under åberopande av utdrag ur statsrådsprotokollet över finansärenden för den 31 oktober 1968 föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t a) att bestrida kostnaderna för avlöning till chef för ett nyinrättat departement under tiden den 1 januari—den 30 juni 1969 från andra huvudtitelns förslagsanslag Statsrådsberedningen: Avlöningar och att bestrida övriga kostnader för samma departement från sjunde huvudtitelns förslagsanslag Finansdepartementet: Avlöningar, Omkostnader, Kommittéer m. m. och Extra utgifter, b) att i departementet inrätta en tjänst som statssekreterare i Cr 4, en tjänst som expeditionschef/rättschef i Cr 3 och en tjänst som planeringschef i Cr 3.

I propositionen nr 164 har föreslagits att antalet statsdepartement den 1 januari 1969 skall ökas från elva till tolv. Denna proposition har remitterats till konstitutionsutskottet.

Den nu ifrågavarande till statsutskottet remitterade propositionen behandlar frågor som sammanhänger med inrättandet av det nya statsdepartementet. Detta departement avses överta i huvudsak den verksamhet som f. n. bedrivs inom finansdepartementets s. k. ekonomienheter. I propositionen begärs bl. a. att kostnaderna för det nyinrättade departementet under tiden den 1 januari—den 30 juni 1969 får bestridas från vederbörliga anslag under andra och sjunde huvudtitlarna.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 1030 av herrar Hernelius och Gösta Jacobsson och II: 1305 av herrar Bohman och Magnusson i Borås vari hemställtts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna vad i motionerna anförs om den aktiva näringspolitikens inriktning,

dels de likalydande motionerna I: 1031 av herrar Lundström och Stefanson och II: 1306 av herr Ståhl vari hemställtts att riksdagen ger Kungl. Maj:t till känna vad som anförs i motionerna.

Utskottet. I propositionen nr 164 har föreslagits att antalet statsdepartement den 1 januari 1969 skall ökas från elva till tolv genom att från finansdepartementet avsöndras ett nytt departement med huvudsaklig uppgift att svara för den verksamhet av framför allt näringspolitisk natur som sedan den 1 mars 1967 (prop. 1967: 21, SU 29, rskr 74) bedrivs inom finansdepartementets s. k. ekonomienheter. Frågan om utökningen av antalet departement behandlas av konstitutionsutskottet.

I den förevarande propositionen nr 165 görs hemställan som konsekvens av vissa praktiska frågor som sammanhänger med uppdelningen av finansdepartementet. I propositionen begärs sålunda att kostnaderna för det nyinrättade departementet under tiden den 1 januari—den 30 juni 1969 skall få bestridas från vederbörliga anslag under andra och sjunde huvudtitlarna samt att tre tjänster — som ej omfattas av Kungl. Maj:ts bemyndigande att inrätta tjänster i statsdepartementen — skall få inrättas i det nya departementet. Utskottet tillstyrker dessa förslag.

Enligt 5 § regeringsformen tillkommer det Kungl. Maj:t att besluta om departementens benämningar, varför namnfrågan ej behandlas i propositionerna. Utskottet har emellertid funnit anledning framhålla att enligt utskottets mening namnet industridepartementet är att föredraga. Denna uppfattning bör ges Kungl. Maj:t till känna.

I propositionen nr 165 har föredragande statsrådet redogjort för vissa frågor som behandlats inom finansdepartementets nuvarande ekonomienheter och angett vissa riktlinjer för den fortsatta verksamheten på ifrågasvarande område samt från denna utgångspunkt utvecklat de omständigheter som motiverar inrättandet av det nya departementet. Med anledning av vad härvid anförts beträffande bl. a. statsmakternas fortsatta insatser inom det näringspolitiska området har i motionerna I: 1030 och II: 1305 samt I: 1031 och II: 1306 framförts vissa synpunkter som motionärerna önskar skall delges Kungl. Maj:t.

Angelägenheten av en aktiv näringspolitik har i olika sammanhang understrukits och önskemål därom framförts vid olika tillfällen och från olika håll i vårt samhälle.

Den bakgrund till departementsreformen som föredragande statsrådet tecknat och den inställning till näringspolitiken som därvid redovisats synes utskottet väl överensstämmande med den uppställda och av riksdagen godkända målsättningen. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet de ifrågasvarande motionerna.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att bestrida kostnaderna för avlöning till chef för ett nyinrättat departement under tiden den 1 januari—den 30 juni 1969 från andra huvudtitelns förslagsanslag Statsrådsberedningen: Avlöningar och att bestrida övriga kostnader för samma depar-

tement från sjunde huvudtitelns förslagsanslag Finansdepartementet: Avlöningar, Omkostnader, Kommittéer m. m. och Extra utgifter,

2. att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att i departementet inrätta en tjänst som statssekreterare i Cr 4, en tjänst som expeditionschef/rättschef i Cr 3 och en tjänst som planeringschef i Cr 3,

3. att riksdagen ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande departementets benämning,

4. att riksdagen avslår motionerna I: 1030 och II: 1305 samt I: 1031 och II: 1306.

Stockholm den 5 december 1968

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Närvarande: se under utlåtandet nr 199.

Reservation

av herrar *Kaijser* (h), *Ottosson* (h), *Strandberg* (h), *Bohman* (h) och *Björkman* (h) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 2 som börjar med »Angelägenheten av» och slutar med »ifrågavarande motionerna» bort ha följande lydelse:

»Med anledning av propositionen och motionerna vill utskottet understryka det allmänna intresset av att förutsättningar skapas för ett näringsliv som ger effektiv produktion, sysselsättning och trygghet. Uppgiften att främja näringslivets utveckling hör nära samman med finans-, kreditmarknads- och arbetsmarknadspolitiken och måste fullföljas utan att åtskillnad görs mellan enskilda, kooperativa och samhällsägda företag.

Hittillsvarande erfarenheter har visat att tillkomsten av statliga företag ofta leder till ingrepp i den fria konkurrensen med allvarliga konsekvenser för de företag som i motsats till de statliga är underkastade den fria marknadens villkor då det gäller resursfördelning och lönsamhet. Om särskilda sociala skäl anses föreligga för att upprätthålla en viss statlig verksamhet bör dessa och därmed förknippade kostnader klart redovisas.

Med det anförda har utskottet velat markera att det inte kan ansluta sig till alla de näringspolitiska synpunkter som framförs i propositionen nr 165. Rent allmänt anser utskottet att näringspolitiken som sådan inom riksdagen lämpligen bör behandlas i annat sammanhang än det nu förevarande.

Vad utskottet sålunda anfört bör riksdagen ge Kungl. Maj:t till känna.»
dels att utskottets hemställan under 4. bort ha följande lydelse:

»4. att riksdagen ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört i anledning av motionerna I: 1030 och II: 1305 samt 1: 1031 och II: 1306.»

Särskilt yttrande

av herrar *Nyman* (fp), *Bengtson* (cp), *Karl-Erik Eriksson* (fp), *Johan Olsson* (cp), *Ståhl* (fp), *Nihlfors* (fp), *Mattsson* (cp), *Mundebo* (fp) och *Sjönell* (cp) som anfört:

»Det är enligt vår mening nödvändigt att samhället engagerar sig för en mer aktiv näringspolitik. Huvudprincipen måste härvid vara att genom t. ex. ekonomisk politik, kreditpolitik, utbildningspolitik och åtgärder för forskning och utvecklingsarbete medverka till förbättrade förutsättningar för produktionen. Ett mera förtroendefullt samarbete mellan staten och näringslivet måste eftersträvas. Enskilt och kooperativt näringsliv har visat sig ha de bästa möjligheterna till god effektivitet och trygghet i fråga om sysselsättning och inkomst. I vissa fall är dock ett statligt företagande motiverat. Härför kan finnas t. ex. lokaliseringpolitiska eller sociala skäl.

Vi betraktar den aktuella departementsreformen som angelägen såväl för utformningen av en mera aktiv näringspolitik i enlighet med vad vi framhållit som för skapande av bättre möjligheter till rationell skötsel av de statliga företagen.

Verksamheten i det nya departementet bör skilja mellan å ena sidan de allmänt näringspolitiska uppgifterna, som bl. a. innebär att främja näringslivets sunda utveckling utan åtskillnad mellan enskilda, samhällsägda eller kooperativa företag, och, å den andra, skötseln av de statliga företagen. Vi anser oss dock inte i förevarande sammanhang böra ytterligare ingå på den principiellt viktiga frågan om utformningen av en mer aktiv näringspolitik.»